

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามมาตรา 8(2) ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ตามมาตรา 9(6) โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษา เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพและปัญหาในชุมชน รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อความเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ตามมาตรา 27 วรรคสอง ในการคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรทางศาสนา ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วรรคดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามมาตรา 40 จากการกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทำให้สถานศึกษาถึงความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ ในการที่จะพิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐาน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยให้การสนับสนุนทรัพยากร มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาแต่ละแห่ง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2). 2545 : 20)

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนด ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การกำหนด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา²

หลักสูตรสถานศึกษา โดยยึดหลักว่าคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ โดยให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อความเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการวางแผน ร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคลากรในชุมชน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมให้มาก ทำหลักสูตรให้เหมาะสม กับผู้เรียนมากกว่าการทำให้ผู้เรียนเหมาะสมกับหลักสูตร ซึ่งเป็นจุดสำคัญของการจัดทำหลักสูตร และเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานที่ต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรเพื่อเตรียมเด็กไปสู่สังคมในอนาคต ทำให้ผู้เรียนยืนอยู่ในสังคม และสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างสง่างาม (ธีรารัง บัวศรี, 2542 : 2-3)

ที่ผ่านมาหลักสูตรการศึกษาของไทยเราใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองหลังจาก การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จากการติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานและการใช้หลักสูตร พบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีข้อจำกัด และความไม่ชัดเจนอยู่หลายประการ เช่น ความไม่ชัดเจนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการนำ หลักสูตรสู่การปฏิบัติ ความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้ หลักสูตรแน่น การวัดประเมินผลการเรียนรู้ไม่สะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้ และการจัดทำเอกสาร หลักสูตรทางการศึกษาและการเทียบโอน คุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ยังไม่เป็นที่พอใจ ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ ทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อพัฒนามาสู่หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล, 2552 : 20) หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงาน ระดับท้องถิ่น และสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้เป็นกรอบและทิศทางในการ พัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร รวมทั้งด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับ ใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา³

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีบทบาทหน้าที่ คือ กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี ของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสภาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ส่งเสริมและ สนับสนุนให้เด็กในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และยังมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการ ด้านงานวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงาน ทั่วไปของสถานศึกษา ส่งเสริมการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 28) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมี ฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งส่งผลให้ภารกิจ อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของโรงเรียน ต้องปรับ เปลี่ยนไป ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลจัด อยู่ในภารกิจงานของสถานศึกษาด้านงานวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาโดย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 และมาตรา 28 มุ่งให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วย เจตนาธรรมที่จะทำให้สถานศึกษาดำเนินการ ได้โดยอิสระ คล่องตัว และรวดเร็ว สอดคล้องกับความ ต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญ ให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลรวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนา คุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

จากข้อกำหนดดังกล่าวนี้ นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุดในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางสังคม และเศรษฐกิจของประเทศ ให้เจริญก้าวหน้า โดยเริ่มจากการปฏิรูปการศึกษา ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีบทบาทอำนาจหน้าที่ ในการมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมทุกด้าน เช่น เป้าหมาย และหลักการ สิทธิ และโอกาส ระบบการศึกษา แนวทางจัดการศึกษา โครงสร้างการบริหารจัดการคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นการปฏิรูปเพื่อให้มีเอกภาพด้านนโยบาย มี ความหลากหลายในด้านการปฏิบัติ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการ จัดการศึกษา ยึดหลักการส่งเสริมมาตรฐาน และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งจากที่ผ่านมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

4

สภาพในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมักขาดความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ที่แท้จริงในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา คิดเพียงว่าการที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการเข้ามาร่วมรับฟัง มาทำกิจกรรม หรือมาร่วมเข้ารับการอบรม ตามที่สถานศึกษาขอความร่วมมือไปเท่านั้น ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผนการจัดการศึกษา หรือกำหนดหลักสูตรแกนกลางตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ จึงทำให้เกิดปัญหาตามมานั้นก็คือการขาดความครอบคลุมเนื้อหาสาระในบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวกับความรู้ ภูมิปัญญาขนบธรรมเนียมจารีต ประเพณีที่มีในท้องถิ่น ซึ่งอาจทำให้ความรู้ หรือเนื้อหาต่างๆ เหล่านี้สูญหายไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 4)

จากความสำคัญ และความเป็นมาของปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดการศึกษาให้เป็น ไปและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ และให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนต้องตระหนักถึงความเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน และจะต้องมีหน้าที่ มีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา โดยการกำกับสนับสนุน และส่งเสริมให้สถานศึกษาได้ดำเนินงานใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. 2551 : 7)

ในฐานะที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จึงได้กำหนดแนวนโยบาย เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิเช่น เงินสนับสนุน ในการจัดการประชุมสัมมนา เป็นต้น และในขณะเดียวกันสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ก็ได้นำแนวนโยบายในการสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁵

2551 : 7) ถึงแม้ว่าจะมีความชัดเจนในการกำหนดนโยบายในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ชัดเจนดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วในการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นในการสร้างหลักสูตร การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ ในการจัดการศึกษา หรือการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ส่วนใหญ่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามายังขาดความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ เกี่ยวกับทักษะในการบริหาร เป็นเพียงการเข้าร่วมรับฟังการชี้แจง หรือรับรู้ในสิ่งที่สถานศึกษาปฏิบัติไปแล้ว ขาดการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นหรือมีการแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งผู้ที่เคยมีประสบการณ์กับความพยายามในการนำเอาแนวทางของการมีส่วนร่วมมาใช้ มีความตระหนักถึง ปัญหา และข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่สำคัญต่อการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไปใช้ โดยปัญหาและอุปสรรคพื้นฐานของการมีส่วนร่วม คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความชัดเจนเรื่องบทบาทหน้าที่ว่าตนเองจะทำอะไร ทำอย่างไร และเพื่ออะไร บุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการส่วนใหญ่ได้รับการร้องขอจากสถานศึกษามากกว่าได้รับการคัดสรร จากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง วิธีการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการยังขาดทักษะ และประสบการณ์ สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าคณะกรรมการ เป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน และ ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนหนึ่งยังคิดว่าการบริหารจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเพียงที่ปรึกษา หรือเป็นผู้ปฏิบัติตาม การร้องขอจากสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 21-22)

จากนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่ได้กำหนดให้สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากตัวแทนของชุมชน เพื่อการมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีการศึกษา เรื่องของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญ และสนใจศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁶

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 กับสถานภาพและองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

1. หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 1,535 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 317 คน โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (ยูทพงษ์ กัวยวรรณ์. 2543 : 79) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

3.1.2 องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรทางศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ขั้นตอนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

- 3.2.2 ขั้นตอนการจัดทำเอกสารหลักสูตร
- 3.2.3 ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้
- 3.2.4 ขั้นตอนการประเมิน ปรับปรุงและพัฒนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

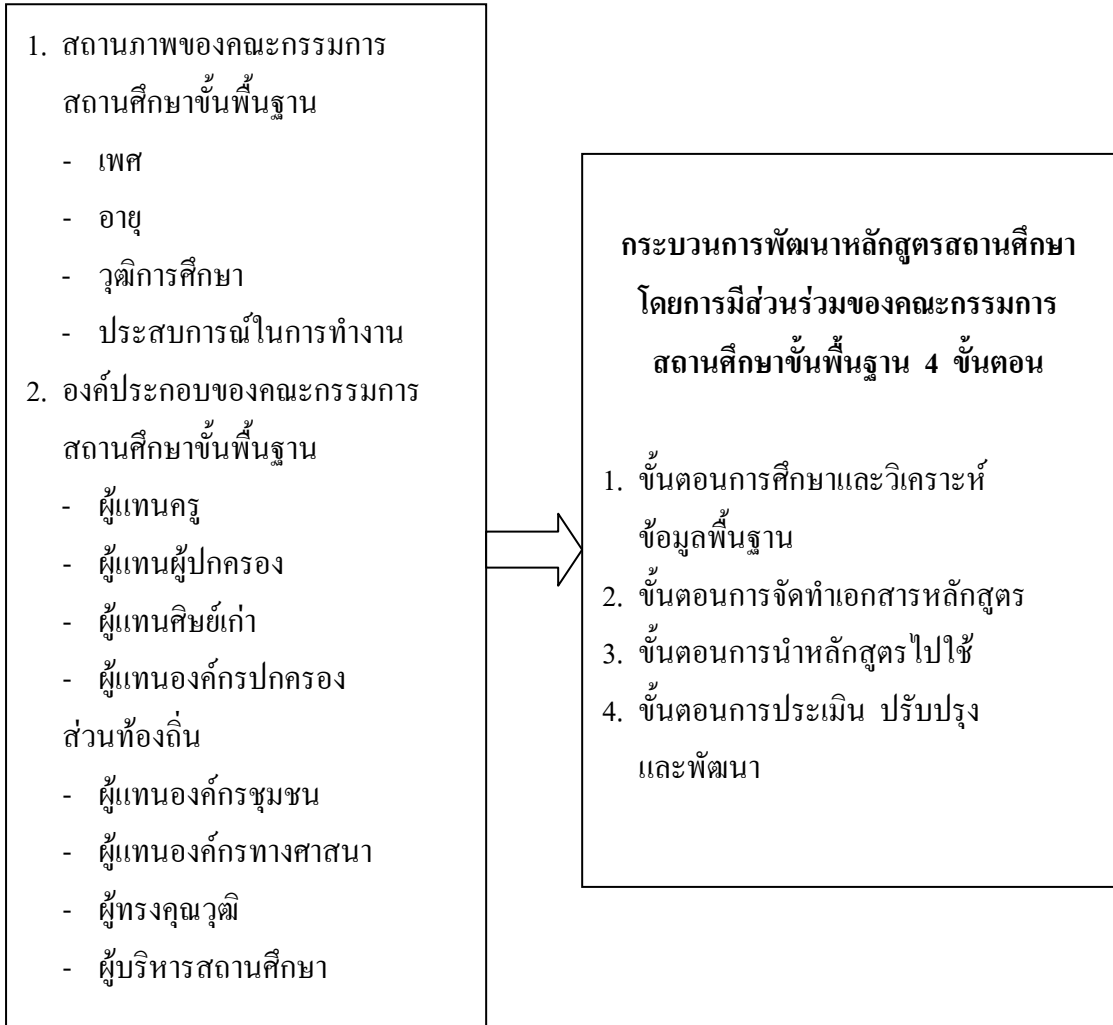
ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดของหน่วยงานทางการศึกษา และนักการศึกษาซึ่งประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 34) ; เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander. 1974 : 27) ; ทาบ (Taba. 1962 : 12) ; ช้าง บัวศรี (2542 : 152) ; มณฑิชา ชนะสิทธิ์ (2539 : 17) ; ฌนัท ชาติทอง (2552 : 98) ; วิชัย วงศ์ใหญ่ (2533 : 192) และชนศักดิ์ เปาริก (2550 : 30) นำมาสังเคราะห์ในตาราง 1 และสามารถสรุปเป็นที่มาของกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
2. องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ตำแหน่งที่บุคคลได้รับเลือกตั้งหรือแต่งตั้งให้ทำหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา ตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁹

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2) ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรทางศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา

3. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง ข้อกำหนดหรือมาตรฐานการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษานำไปเป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

4. หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผน แนวทาง หรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

5. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขั้นตอนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน หมายถึง การดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ข้อมูลด้านการบริหารจัดการข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

5.2 ขั้นตอนการจัดทำเอกสารหลักสูตร หมายถึง การจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชา คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

5.3 ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การดำเนินงานด้านการวางแผนและการจัดการเพื่อนำหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอน ภายหลังจากทำเอกสารหลักสูตรเรียบร้อยแล้วซึ่งมีงานหลักที่สำคัญ คือ 1) การวางแผนการใช้หลักสูตร เพื่อไม่ให้มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเดิม 2) การประชาสัมพันธ์หลักสูตรเพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะส่วนที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น 3) การเตรียมบุคลากรเป็นการให้ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานตามแนวคิดของหลักสูตร 4) การจัดสภาพแวดล้อม ให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานตามแนวคิดของหลักสูตร

5.4 ขั้นตอนการประเมิน ปรับปรุง และพัฒนา หมายถึง การนำเอาผลการใช้หลักสูตรไปปรับปรุงและแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ให้สมบูรณ์มีคุณภาพและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันซึ่งได้แก่แผนการสอน สื่อและเครื่องมือวัดผลประเมินผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

10

6. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย

6.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

6.2 ผู้แทนผู้ปกครอง หมายถึง บิดาหรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของนักเรียน และหมายรวมถึงบุคคลที่นักเรียนอยู่ด้วยประจำ หรือนักเรียนอยู่รับใช้งาน

6.3 ผู้แทนครู หมายถึง ผู้แทนข้าราชการครูซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2

6.4 ผู้แทนองค์กรชุมชน หมายถึง ผู้แทนของชุมชนหรือองค์กรที่มีประชาชนรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน โดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่องที่ดำเนินงานในตำบลที่สถานศึกษาตั้งอยู่

6.5 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ผู้แทนองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่จัดตั้งตามกฎหมายที่สถานศึกษาตั้งอยู่

6.6 ผู้แทนศิษย์เก่า หมายถึง ผู้แทนที่สถานศึกษารับรองว่าสำเร็จการศึกษาจากหรือเคยศึกษาในสถานศึกษานั้น

6.7 ผู้แทนองค์กรทางศาสนา หมายถึง ผู้นำทางศาสนาที่ปฏิบัติกิจในวัดที่สถานศึกษาตั้งอยู่

6.8 ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าของหรือผู้บริหารงาน

7. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาในพื้นที่ 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเสนา อำเภอบางบาล อำเภอบางปะอิน อำเภอบางไทร อำเภอบางซ้าย อำเภอผักไห่ อำเภอลาดบัวหลวง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

11

สมมติฐานการวิจัย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพและองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกัน มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับบุคลากรในสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ใช้เป็นข้อมูลในการนำไปพัฒนาและปรับปรุงให้การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. นำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2